

Učiteljski TOVARIS.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; naročnino in oznanila pa prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 18.

V Ljubljani, 15. septembra 1879.

Tečaj XIX.

Materinščina, — temelj vsej omiki!

A. Vranski.

Vsak resničen rodoljub goji v svojem osrčji gorečo željo, da bi rod, h kateremu on pripada, dospel do prave sreče. — Sreča! — pač tehtnega zadržaja je ta besedica! Kedo pa je srečen? Je-li mogoče, da sploh kedo na tem mukapolnem svetu postane srečen? Če se postavimo na čisto svetovna tla, ter neblaziranim srcem premišljavamo, reči moramo, da je sreča dosegljiva, da si vsak lahko prisvoji ta dragoceni dar! Slehern človek more srečen biti! Treba mu je le življenje tako vravnati, da bode ugajalo svojemu namenu, kajti namen je najpoglavitnejša reč za vsako živo bitje. Da pa človek po tem takem življenje uravnati more, pred vsem poznati mu je svoj namen, vedeti mora sredstva, ki ga bodo sposobnega storila v spolnitev svoje svetovne naloge, s kratka, treba se mu je učiti. Po učenji se bliža človeku blažena sreča, najdražji dar izmed posvetnih darov. Kar velja o posameznem človeku, to velja tudi o skupini ljudi — o národu. Narod mora imeti priložnosti, da se uči; to učenje pa se mora ujemati z njegovim namenom, ono se mora naravno — na podlagi materinega jezika — vršiti, kajti le to ostane, kar je naravnega, nenaravno pa zgine, če si tudi s pomočjo nenavadnih sredstev ohrani nekaj časa življenje.

Zlasti v sedanjem času se dosta pisari o enakopravnosti (v šoli, v uradih itd.). Tu ne bomo razpravljali, koliko te ravnopravnosti vživamo mi slovenski učitelji, a omeniti hočemo znova to, kar se je sicer že tolikokrat povdarjalo, namreč da se v naših ljudskih šolah na slovenščino le premalo ozir jemlje! Med tem, ko se toliko časa potrati z brezvspešnim

učenjem nemščine, zanemarja se pa materinščina ali pa se v nji le površno, polovičarsko poučeva! Saj pa tudi drugače ne more biti! Dvema gospodoma ni mogoče služiti. Naše šolstvo je sicer dobro uravnano, a zakoni se nenaravno izpolnujejo! S psihologično temeljitostjo ter s pedagogično vednostjo so strokovnjaki vže tolikokrat dokazali, da isto časno poučevanje v dveh jezicah — mi govorimo tu o ljudskih šolah — je pedagogičen absurdum, — a vendar jih še dosti, ki se vnemajo za to podvojen, nenaravno naméro. — Zakaj bi se v slovenskih šolah ne prisvojala slovenščini ista veljava, ki ji po naravnem pravu gré, kakor se prisvojuje nemščini v nemških krajih? — Kakor bi bilo smešno in nepedagogično, če bi kedo hotel vsako posamezno dete z istimi pomočki in po istih pravilih vzgojiti, — ravno tako smešno in nepolitično bi bilo, ako bi kdo odgojeval in poučeval mladino, jedno deželo hotel po istem kopitu z odgojilnimi napravami osrečevati, kakor drugo! Vsakemu svoje! Naraven mora pouk biti, to je njemu prvi pogoj, naraven pa je, če se vrši po naravnih zakonih t. j. v materinem jeziku in če se ta jezik dostojno izobraževa! Gojitev materinega jezika naj bo posebna briga vsakemu učitelju. Učitelj more dosti pripomoči k sreči národovej in sicer ravno s tem, da izobražuje z vso skrbnostjo mu izročeno deco, in če je rodoljub, če mu je za blagor svojega rejenca mar, gotovo tega tudi opustil ne bo! Važna naloga je to in vsak rodoljuben odgojitelj naj se je poprime z vso vestnostjo! — Jezik znači posebnosti naroda, on je vez, ki druží otroke enacega rodú, on kaže stopinjo omike! Vsa omika se rodí iz izobraženosti jezika. Jezik, materin jezik, je temelj národnemu življenju, on ima obveljati v cerkvi, šoli itd. S tem da pripomoremo k izobraženju svojega jezika, da pripoznavamo občno veljavo materinščini, pripoznavamo tudi poklic národa. Ta pa je izobraženost, blagostanje! Torej le po svojem jeziku moremo dospeti do prave omike, do istinite sreče! — Po jeziku se zavéda národ svoje národnosti! Kako jo bomo tedaj najbolje budili? S tem, da bomo vsestransko delali v povzdígo milega nam jezika ter ponosno kazali na njegovo lepoto! Že v rahla srca šolske mladeži se na tak način lahko vsadi kal zavednosti! — Kako lepa in vzvišena naloga se ponuja tu zavednemu učitelju! Národ brez zavednosti, je le truma sužnjev, ki se ne navdušuje za nikakoršno vzorno podjetje.

Vsacega národa poklic — dejali smo početkoma — je omika; do omike pa ima vsak pravico, to je utemeljeno v njega bistvu. Delajmo, kolikor znamo in smemo mi slovenski národní učitelji v to, da ogladimo to cesto, ki pelje do omike, do sreče národove, po otrocih, ki so nam izročeni v pouk in odgojo, da izrejamo zavedne narodnjake, ki bodo vedli in čutili svoje potrebe, ter svojo nalogo! Tudi slovenščini mora čas napočíti, ko se jej bode priznala natorna pravica. Omolkneti bodo

morali s časom oni, ki Slovincem oporekajo, da so še malo izobraženi. Da naš národ ni prispel do tolike omike, ko drugi, temu ni kriva nezmožnost, marveč le pomanjkanje národnih pravic zlasti pa zatiranje materinščine. Ta pa je in ostane vendar le prvi vir splošni izobraženosti ter temelj vsej omiki!

E.

Andrej Likar.

„Stanovitnost v veri, zvestoba do vladarja, ljubezen do domovine in narodnosti, te besede se lesketajo z zlatimi črkami na naši zastavi, ki ponosno vihrá pred nami, ki nas vodi v boji za národne pravice in nas bo gotovo pripeljala poprej ali pozneje do častitljive zmage.“ — Tako iskreno je pisal v poslednjem svojem delcu Andrej Likar, kateri — rojen v Spodnji Idriji 17. novembra 1826. l. — se je dobro in hvalno učil po šolah v Idriji in Ljubljani, postal mašnik 26. julija 1851. l., služil za kaplana najprej v Dragi (Suchen) na Kočevskem, potem v Sorici, v Cerknici, v Starem Logu, (Alttag) in na posled za lokalista v Polomu (Ebenthal) na Kočevskem, kjer je umrl 20. maja l. 1865.

Slovénec je bil ranjki že pred „občno buno“ l. 1848, kar nam spričuje sonet „Zdihljej domovini“ (Od brega v morje čolnič daljno rine itd.) v Novicah (št. 4), in (št. 11) v pesniški obliki povédka „S. Magdalena na Gori“, v kateri se opéva, kako čudovito je kristjane na njej Božja moč rešila hudega Turka, česar še spominja njeno nemško imé „Čudenberg“. — Dokaj bolj živo pa se glasi (št. 22) po „občni buni duhov“ njegov

Pozdrav Slovenii.

Bog živi Slovenjo! doní u oblake,
Oživlja se verlo svobode že plod,
Veselje unema slovenske rojake,
K narodnosti odperta Slovincam je pot.

Razpadle so silno nadležne osnove,
Zatiravne prost'ga resnice duhá;
Odville Slovincam radosti se nove,
Ker tudi njih jezik veljavnost imá.

Podajmo prijazno roko Gorotanam,
Ljubezen pridruži naj Štajarcam nas,
Zvežimo s sosedam se Pimorijanam,
Povsod naj razlega slovenski se glas,

Postavil Triglava kdor je na Gorensko,
Savici in Soči odtvoril zemljó,
Podpiral gotovo bo pravdo slovensko,
Postavil protivniku ljudstvu mejó.

Ostani na nebu, danica o mila,
Kazala ljudém si enakosti vir,
Prihodnost ti lepo si nam odgernila,
Na krasniga polja peljala nas tir.

Prededde le mirni so naši kdaj bili,
Bežali morivni kervavi pobjoj;
U miru so naše dežele dobili,
Iz zemlje pridelali žitek si svoj.

Mir, sloga, edinost naj dalje nas vodi,
Doveršen namen domoljubih de bo;
Visoko naj živi Slovenja v svobodi!
Podpirana od svojih sinovov krepkó.

Ravno tako v pesmici „Hvala petja“ (št. 27) prav kaže njega dobro moč v sreči in v nesreči, kar primerno ponavlja v tretji in zadnji kitici:

Preljubi! zdaj vidiš, de poje,
Serce ko veselo kipí,
Polajša tud' dneve si svoje,
Če revčka nesreča modrí:

Zatorej si strune vberimo,
Tu pesmico pojmo lepó,
Nebá mi Gospoda hvalimo,
Ki vlada vse z modro rokó!

L. 1849 je njegove povédke in pesmice prinašal na dan Vedež, časopis za šolsko mladost, kjer se nahajajo n. pr. v l. 1: „Glejte, kako je Bog preganjavce svete vere kaznoval; l. 3. Slovenček svojim součencam (Pesem); l. 4. Dragotin in njegov oče; l. 7. Kratkočasnica; l. 8. Čbelica izgled mladenča (Pesem); l. 8. 9. Slepec s plunko (harpo), ali nehvaležni sin, iz ilirskega jezika prestavil Andrej Likar, kar je ponatisnjeno v Slov. Berilu I. gimnazijskem l. 1850 (str. 41 — 46); l. 10. S smodnikom se ne pečajte; l. 12. Miloserčna hči (Prevod iz serbskiga); l. 17. Voda dala, voda vzela (Povestica); in v 3. l. II. polovice pesem „Življenje“, kjer se z virom in reko primerja človek v raznih svojih dobah. — Leta 1850/51 je z menoj vred poslušal prof. Fr. Metelkov nauk o staroslovenščini, in spisal „Venec lepih molitev pri sv. maši in o drugih priložnostih“, ktera knjižica je v 8° založena in tiskana bila pri Leonu v Celovcu l. 1852. — Po nauku o staroslovenščini je jel še bolj paziti na jezik novoslovenski, in vsled tega je iz Drage na Kočevskem l. 1852 poslal v Novice (št. 60. 62.) „Slovenske besede“, nabral po Kranjskem Andrej Likar, z opombico: Ne skovane, ampak čujene v čisto slovenski koči prostega seljana. Med njimi so na pr.:

„Mésenica, Monatgehalt. Cerkveno opasilo, Kirchweihe. Prikladek, Vulgarname (postavim: Jože mu je ime, Troha mu je primek, Gričar je prikladek). Kal, ein von selbst entstandener Wasserbehälter; kalnica, das Wasser darin; kalalo, korec; kalati, schöpfen (postavim: kalar s kalalom, kalnico iz kala). Polomaj, heftiger Wind. Polija dežnja, anhaltende Regengüsse. Slokast, schlank. Priveriti se, beim Glauben schwören. Odmeti-men, antworten (od tod odmev Echo). Koščina, Gicht. Mlad kruh, frisches Brod (ne pa: kruh po peki. „Starji ko je, bolj je po peki“, mi je rekel neki gospod na Gorenjskem itd. Stična, Versammlung . . Še nekaj slovenskih od nemških različnih rekočim: Es ist ihm nichts daran gelegen: Mu ni mar. Das ist doch zum ärgern: To je vendar od več — od sile ali sila. Er ist durchgefallen: Mu je spodletelo. Er hält mit ihm: Ž njim vleče. Dieses gefällt mir nicht: To mi ni všeč. Es steht ihm frei zu wählen: Ima na zbiro. Es geht ihm dennoch gut: Mu je vendar dobro. Auf oder ab: sèm ali tjè. Wie geht's: Kako se ti godi? Ich wartete unter einem Baume, dass es zu regnen aufgehört hat: Pod nekim drevesom sim vedril.“ —

Likarjeva morda je pesem: „Umirajoči labud“, po nemškem, v Novicah l. 1853 št. 9. — L. 1854, je po njem v št. 46 v Zg. Danici priobčena bila: „Pridiga v praznik neomadežaniga spočetja Marije, prečiste device“. — L. 1855 je (str. 68. 156.) popraševal po ranjem Blažu Likerju, r. v Novi Oslici 1808, u. v Svibnem 1846, iskrenem Slovencu, izvrstnem govorniku, nekdanjem kaplanu v Sorici, in menda zastonj prosil: Ako vé kdo kaj od njegove literarne zapuščine, naj nam po Novicah ali pa po Danici blagovoljno naznani! — To leto je v Sorici doveršil svoje največe delo: „Sveti Zakon. Kaj je, od kod in pa ktere dolžnosti naklada“. Ženinom, nevestam, posebno pa zakonskim v poduk po mnogih izvirnikih spisal Andrej Likar. Z dovoljenjem škofijstva Lavantinskega in Ljubljanskega je prišla prekornostna knjiga v 8° str. 147 na svetlobo v Celovcu l. 1856. Natisnil in naprodaj ima Janez Leon. — V predgovoru kaže o stanu deviškem, kako je imeniten, častitljiv, iz nebes na zemljo presajen, pa o zakonskem, kako je tudi ta potreben, velik, častitljiv, pa težaven. Keršanske mladenče in deklíče, kateri od Boga klicani kdaj mislijo v zakonski stan stopiti, učiti, kakó naj se vedejo in pripravljajo, da bodo tudi z Bogom v ta stan stopili, ter njim in zakonskim dolžnosti svetega zakona razlagati in jih k spolnovanju nagibati, je namen teh bukev. Spisal in zložil sem jih po mnogih izvirnikih iz naj boljšega namena: v slavo Bogu in izveličanje ljudi. — Naj bi pač oni, kterim so te bukve namenjene, pazljivo prebirali jih, ter se iz njih učili, svoje dolžnosti na vse strani zvesto in natanko spolnovati! Marsiktere grenkosti in britkosti bi se po tem lahko ognili, njih življenje na tem svetu že bi bilo večno, še bolj pa v večnosti. In če sem komu le nekoliko do sreče in izveličanja pripomogel, je moj trud obilo povernjen“. (cf. Zg. Dan. l. 40.)

Dr. J. Bleiweisov Koledarček Slovenski za leto 1856 ima (str. 33 — 37) njegov zanimivi popis „Sorica in pa Soričanje“, v katerem popisuje A. Likar najprej Sorico, potem Soričane, njih jezik, njih dela in pa opravila, pa še nektare posebnosti, ter naposled pravi: „Sklepaje ta popis, moram, akoravno iskreno spoštujem svoj materni jezik, vendar le svoje mnenje izreči: naj bi se tù v šoli po previdnosti zraven slovenskega jezika nekoliko prostora tudi nemščini privoščilo, ker so učenci že tako otroci nemških staršev, in ker jim ona povsod, pri vojaščini in drugod, mnogo koristi, zakaj gotova resnica je in bo: kolikor jezikov znaš, toliko ljudi veljaš“. — Za jezičnika se razodéva Likar v Novicah l. 1886, kjer l. 4 terdi svoj prikladek (Vulgarname) poleg „z zmerjanjem“ (Spitz- Spottname), razlaguje „libro in funt“, „kampelj, sčesavnik in glavník“, „zágata“ v porazumljenje itd.; l. 6. samotarec, monachus, minih, Einsiedler; l. 32. zastran besedi „Epidemie“ in pa „lih a sodu“; za natoroznanca v l. 90, kjer piše „o potresih“.

V Novicah l. 1857 se v l. 16 nahaja njegov „Dobrovoljen svèt bukvovezom“; l. 76: „Nagovor učenika do učencov o začetku šolskega leta“ (poleg ilirskega); l. 84: „Kratkočasnica za poskušnjo s cirilico pisana“. L. 1858 št. 22: „Od poljskih čuvajev kaj“; št. 32: „Prijazna beseda o spominkih“ (Radeckega, Vodnika, Knobleherja itd. v zvezdnem drevoredji . . vzori ljubezni za cesarja, narod in vero). L. 1859 št. 45, 46: „Nauk, kako se nareja solčna ura na zid“. — L. 1826 je priobčil v Zg. Danici str. 272 po „Salzburger Kirchenblatt“ prav koristen sestavek: „Z odpuški oblagodarjeni altarji“ (Altaria privilegiata). Poslednje delce njegovo pa se bere v Novic. l. 1863 št. 18 — 24, ktero je tudi posebej ponatisnjeno v Ljubljani pri Blazniku v 8° str. 24 z naslovom: „Cerknica in njena okolica“. Prijatlom v spomin popisal Andrej Likar, nekdanji kaplan v Cerknici. —

„Ako premišljamo slavne djanja nekdanjih Grkov in Rimljanov, pa tudi drugih narodov, vriva se nam nehotoma vprašanje: Kaj jih je navduševalo k tolikim djanjem, ki jih bo občudoval svet, dokler se bo snovala zgodovina človeška? Ljubezen do domovine! je kratek, pa neizrekljivo veliko pomenljiv odgovor. Ta ljubezen jim je ogrevala njih domorodno srce; ona je pokladala vnetim govornikom presunljive besede na jezik, besede, s kterimi so vžigali svoje rojake za blagor domovinski, ona je brusila britke meče in ostre sulice hrabrim vojščakom, s kterimi so hodili nad svoje sovražnike, ter zmagovali ali pa umirali za priljubljeno domovino. Ljubezen do domovine jim je bila sijajna zvezdavnica vseh njih slavnih početij. Pa tudi je ni bilo pri njih bolj zaničljive stvari, kakor je bil izneverjenec ali izdajavec domovinski. Bil jim je izvržek, po pravici vreden vedne sramote“. — Po besedah, v začetku omenjenih, piše resnično: „Le kdor pozná svojo domovino, le tisti jo ljubi tudi, daruje ji svoje moči ter dela neutrudno za dušni in telesni blagor svojih rojakov. Pripomoči nekoliko k spoznanju naše mile domovine, Ti hočem, preljubi bravec, popisati izmed najlepših krajev slovenskih gotovo ne zadnjega naše kranjske dežele, namreč: „Cerknico in njeno okolico“. — In popisavši: „Rakek, Loško, Cerknico, Poddružnice cerkniške fare, Minišijo, Nekaj o tukajšnjem kmetijstvu, Cerkniško jezero, Škocijan“ — sklepa o drugu svojem: „Kaj? vprašáš me, pri slovesu, kaj da hočem od tebe za svojo postrežno ljubav, s ktero sem te spremljal po Cerknici in njeni okolici, ter ti tolmačil ondošnje imenitosti. Ker že nočeš drugači, veš kaj: Skazuj mi tudi v prihodnje svojo ljubezen in prijaznost, hodi z Bogom, in ne pozabi nikdar, da si sin slovenske kervil!“

„Potrtega srca Vam, drage Novice! naznanjam, bere se l. 1865 št. 23 v dopisu iz Kočevskega 30. maja, da smo zopet izgubili vrlega

domorodca. Gospod Andrej Likar, fajmošter v Polomu, je 20. dan t. m. v Gospodu zaspal ... Likar je bil že od mladih nog ves vnet za mili materni jezik in narodno slovstvo ... Komu niste dve 1850. leta natisnjeni igri za slovensko gledališče znane? — Po tem takem je A. Likar tisti slovenski rodoljub, kateri je iz ilirskega prestavil dve igri za slovensko gledališče: I. Juran in Sofija, ali Turki pri Sisku (str. 72); II. Štepan Šubic, ali Bela IV. na Horvaškem (str. 108), kateri je natisnil v Ljubljani l. 1850 Eger, založil pa Giontini. — Razun imenovanih je sestavil še več družih izvrstnih spisov, ki se tu in tam po slovenskih časnikih nahajajo, kakor n. pr. več duhovnih ogovorov itd. Poslednji čas je mislil tudi občerazumljiv kršanski nauk spisati in na svetlo dati, pa žalibog, da ga je nemila smert po kratki bolezni vzela hvaležni mu domovini. Lahka mu zemljica!

*

Dopisi in novice.

— **Iz seje c. k. dež. šl. sveta za Kranjsko** dne 14. avgusta 1879. Presedoval je c. k. dvorni svetovalec vitez dr. Anton Schöppl, navzočnih je šest članov.

Prebrale so se najprej vloge razrešene od zadnje seje. Na dnevnem redu je bilo: Krajnemu šl. svetu se dovoli na njegovo prošnjo poldnevno poučevanje. —

Vsled disciplinarne preiskave zveršivše se nad učiteljem po c. k. okrajnem šl. svetu ima se učitelj za kaznen premestiti. —

Po nasvetu c. k. okrajnega šolskega sveta se ljudski učitelj stalno umešča. —

Prošnje treh realnih učencev za ponavljanje izpita so se predložile slavnemu c. k. ministerstvu za uk in bogočastje. —

Zbirka pesem predložena po učitelju godbe ima se predlagati sl. ministerstvu.

Sklepalo se je tudi o prošnji štirih gojencev na c. k. m. učiteljišču za dovolitev ponavljavne skušnje.

Poročilo c. k. dež. nadzornika o nadzorovanji ljudskih šol vzelo se je na znanje, primerni ukazi so bili poslani dotičnemu c. k. okrajnemu šl. svetu, ko je bil ob enem učitelj iz službenih ozirov prestavljen na drugo učiteljsko mesto.

Po predlogu ravnateljstva c. k. gimnazije je bila spoznana dvema profesorjema petletna doklada.

Pritožba zoper razsodbo c. k. okraj. šl. sveta, ki se tiče izplačevanja za šolsko snaženje in napravo tiskarij je bila razrešena.

Nadučitelju se je dovolilo stopiti v pokoj po predlogu c. k. okrajnega šl. sveta.

Prošnje za denarno pripomoč in nagrado, pritožbe zoper kazni o šolskih zamudah so bile razrešene.

— **Iz seje c. k. dež. šl. sveta** dne 28. avgusta 1879. Učitelj na meščanski šoli je prosil denarne podpore, ukazalo se je c. k. okrajnemu šl. svetu, kako ima tukaj postopati.

III. razred ljudske šole nekodi, ima se začasno umestiti, to se je poterdilo in okraj. šl. svet naj le službo razpiše.

Učitelj pri sv. Petru v Ljubljani Leopold Cvek je bil postavljen v pokoj s priznanjem za njegovo dolgo in hasnovito službovanje.

Učitelj, zoper kterega se je zveršila disciplinarna preiskava, se ima predstaviti za kazen drugam.

Nadučiteljska služba nekodi, se še sedaj ne bode razpisala, kakor je nasvetoval okraj. šl. svet.

Iz službenih ozirov imata se po nasvetu c. k. okraj. šl. sveta predstaviti dva učitelja.

Po poročilu ravnateljstva c. k. ž. učiteljišča ima dobiti glavni učitelj petletno doklado.

Prošnji dveh pomožnih učiteljev za pripuščanje k učiteljskemu izpitu ste bili predloženi c. k. ministerstvu.

Prošnje za nagrado zarad poučevanje v gospodarstvu in v ženskih ročnih delih, prošnje za denarno pripomoč so bile razrešene.

— **Pri občnem zboru vdovskega učiteljskega društva** dne 25. t. m. bode na dnevnem redu tudi: 1) Prošnja organista in bivšega učitelja g. Kravsa iz Rudolfovega za letno podporo po §. 11. dr. pravil, in 2) prošnja učiteljske vdove gsp. Jeromove za izredno pripomoč; prošnjo podpira siromaštvo in okolnost, da vdova še ni dobila četertletne pogrebne (Kondukt-Quartal). 3) Vdova Piuk, bivša Stamcer-jeva iz Selc, prosi podpore, prisiljena po nemilih okoljstajah.

— **Slovensko učiteljsko društvo.** G. Levičnik se je oglasil, da hoče govoriti o taktiranji pri pisanji. Stvar pride na razgovor, ako se ne bode debata pri vdovskem društvu preveč raztegnila. Še enkrat vabimo vse slovenske ljudske učitelje k zborovanji. Stvar, za katero se poganjamo, je vsem znana, kar si želimo, za kar prosimo, to smo že večkrat povedali, izrečimo še danes, da slovensko učiteljsko društvo ne zahteva ničesa drugega od tega, kar je uže postavno določenega. To, kar velja drugim narodnostim v Avstriji naj velja tudi nam Slovencem. Otroci naši naj se izuče na podlagi materne jezika. — No, to uže imate, kaj še več zahtevate! — Prijatelj je poslal prijatelju koš rakov in selu je dal pismo, v katerem je bilo zapisano, kaj je v košu. — Sel zadremlje in reakcionarji so izlezli, kamor drago; a sel nese prazen koš in pismo. — Adresat prebravši pismo mu reče: v pismu so raki. — Dobro, mu zaverne posel, dobro, da so v pismu, a meni so užli iz koša. — Svoje rodoljubje je treba, kedar je prilika in potreba, javno pokazati, sicer pa neumorno, tiho in vztrajno delati, imeli bomo le to, kar si z žuljem in s potom na obrazu priborimo. Ni zadosti, da včasih izza germa za politiškem neprijateljem ohleške mečemo, marveč javno je treba povedati, kar je potreba našemu šolstvu, in po svoje pripomoči, da dosežemo, česar potrebujemo. — Naši politiški neprijatelji nas radi černijo, da sovražimo nemški jezik, nas sumičijo pred očmi vlade in nam podtikujejo namenov, katerih nimamo, pa tudi imeti ne moremo. Dobro vemo, da je nemški jezik v Avstriji tako rekoč državni jezik, in da pri nas potreben vsakemu, ki hoče priti do višje omike po srednjih šolah. Dokler te ostanejo take, se tudi učni čerteži za večrazredne, recimo tri- ali štirirazredne ljudske šole premeniti ne dadó, otroci se morajo dovolj v nemščini poučevati, da so jim srednje šole odperte. Koristen je nemški jezik obertniku in tergovcu, sicer pa tudi vsakemu privoščimo, da bi nemški znal, ko bi bilo le to doseči mogoče. Ali nemščino tje siliti, kamor ne gre, kjer se nič drugega s poučevanjem v nemščini ne doseže, nego to, da se otrok še slovenski brati ne nauči,

naj zagovarja to, kdor more, mi ne. Kaj je nasledek temu? Šole slovenskemu kmetu veliko manj koristijo, kakor bi sicer mogle. V drugo se tukaj ne spuščamo, le toliko rečemo, da zaradi pešice tujih ni treba obsojevati vsega ljudstva v ponemčevanje in v narodno smert. Pri takem ravnanji narod v omiki zaostaja, a nekateri pa zopet pravijo: Ljudstvo se mora bolj v nemščini poučevati! — Kakor se dosihmal ravna po učiteljskih bi morali učiteljski pripravniki modrejši biti od svojih učenikov, kajti to, kar od učenika nemški slišijo, bi mogli slovenski povedati svojim učencem. Kaj pomagajo vse lepe in dobre postave na papirji, ako pa nihče ni zavezan, ravnati se po njih. Večina otrok pri nas je slovenske narodnosti, nemščina je tuj jezik, v katerem se morajo učiti tako, kakor pametna pedagogika veleva: z obilnimi vajami, s prestavljanjem iz jezika v jezik, s primerjevanjem. Siliti otroke, da bi se tujega jezika učili s tujimi besedami, pravi se izrejevati blebetavce, a ne pametna bitja, ki bi znala presojevati in misliti. Poučni jezik pri nas ne more drugačen biti kakor slovenski, nemščina ostane obligaten predmet, ki se ne sme zanemarjati. To smo zmirom trdili, to velja dan danes tako, kakor je veljalo pred 10 ali več leti. Naj nas zaradi tega sumničijo ali pisano gledajo prijatelji in neprijatelji, storimo le svojo dolžnost, ako v tej priliki, ko vabimo učitelje k občenemu zboru slovenskega učiteljskega društva, svoja načela še enkrat ponavljamo. Kdor se z nami v mislih strinja, naj se tudi združi z nami, sedaj ko se tudi v višjih krogih ne sliši več tista malo državniška beseda »Slovane je treba pritisniti k steni«. Ranjki Slomšek je večkrat poudarjal: Pri vsem svojem narodnem prizadevanji zanašajmo se na previdnost božjo in na modrost vladarjevo, sicer bi bilo naše delo prazno delo. — Točno ob 9. uri zboruje vdovsko društvo, potem »slovensko učiteljsko društvo« in »Narodna šola«. Na zdravje!

— **Iz Kranjskega šolskega okraja, 22. julija.** (Učiteljska konferenca v Kranji za šl. l. 1878/79. Konec.) Izmed g. g. poročevalcev imel je prvi besedo g. Jan. Dolinar, in sicer na vprašanje: »S čim si učitelj opomore?« V domačem jeziku povedal nam je na kratko, a dobro, da učitelj more imeti ljubezen do poklica, tega pa ima, ako si je učiteljstvo izvolil iz pravega namena; — učitelj naj bo ponižen, ne napihnjen; naj zvesto spolnuje svoje dolžnosti; naj se vedno bolj izobražuje; naj se trudi za občno omiko mladine, in naj bo vsem lep izgled. —

Temu poročilu je nasledovalo ono g. K. Bernard-a (tudi slovenski), in sicer »o bistrenju spomina«. Razložil je g. govornik najprej, kaj je dušna moč, kaj spomin, in kaj to pri človeku rodi. Dokazal je, da je zlasti dober spomin človeku za vse življenje posebne važnosti. Gojiti (vzbujati) se more posredno in neposredno. Svetoval je, naj bi se spominske vaje gojile že z nježnimi otroci v domači hiši (kamor se vé, ne sega učiteljev vpliv); v šoli pa naj se vzbuja spomin posebno s tako zvanimi govornimi vajami, in to koj prvo leto; vadijo naj se otroci na pamet izrekov, pesmic, povestic; s pričetka bolj lahkih stvari, od katerih se s časom prestopi na težje predmete. S tem se privadijo otroci dobro misliti, ter lahko se učiti na pamet. Izrekel je g. poročevalec k sklepu tudi željo, naj bi tudi stariši doma pogostno otroke spraševali o šolskih ukih, kar se pa zlasti na deželi le redkokdaj zgodi. Ves ta referat so navzoči pazljivo poslušali in menda tudi odobrili. —

Tretji poročevalec je bil g. A. Kmet, ki je govoril (tudi po domače) spričetka o koristi računstva, ker je tega treba znati bogatinu in siromaku. Za poodčitovanje priporočal nam je posebno palčic, dokaj pripravnejše so, kakor da

bi si otrok s persti pomagal. Navedel je potem mnogo računskih izgledov, in sicer za navod te stroke v 1. in 2. šolskem letu. —

Daljno poročilo: »Kako more učitelj pri vsakom poučevanju skerbeti tudi za odgojo?« reševal je (slovenski) g. L. Knific (stariji) prav izvrstno. Nemci pravijo možem, ki so zmožni sestavljati take spise, da so »sehr belesen«. To velja gotovo tudi o g. K. Za vvod svojega poročila navedel je jako šaljivi prizor, kako je mati g. župniku na moč hvalila svojega sinka, ker je bil — doveršen »ne bodi prida«. Moliti, — tega pa ni znal. Ker pa take matere kratko malo niso redke, — tudi med nam jih je najti, — razvijal je g. govornik, kako naj bi šola takim napačnostim prišla v okom. Učitelj naj na to deluje ne le z lepimi besedami, ampak tudi z izgledi. V šoli naj postopa po navodih dobrih pedagoških spisov, osobito v smislu »Drobtinice« in »Učit. Tovariša« itd. Priporoča naj lepe čednosti, svari pa pred strastmi, in oboje naj poodčituje s častnimi, pa po potrebi tudi s svarilnimi izgledi. Zgodovina in vsakdanje skušnje dajo taci izgledov dokaj na izbor, in tudi g. poročevalec jih je dokaj navedel. Vsem ukom ljudske šole se dajo taki izgledi vplesti. Eden najboljših pripomočkov za dobro odgojo so tudi dobre knjige, katerih branje naj se mladini posebno priporočuje. — Sploh se more priznati, da nam je g. K. poročilo vnovič pokazalo moža, ki mnogo bere, in toraj tudi veliko vé. Izdelki take verste bi se morali priobčiti vsi po našem slov. učit. organu »Tovariš-u«, pisalcem v čast, gg. sobratom v poduk.

Zadnje poročilo: »Kaj zahteva racionalna (umoslovna) metoda od dobrih predpisov?« reševati bi bil imel g. Cetel; ker pa zarad bolehnosti ni mogel priti h konferenci, svoj izdelek pa je vendar doposlal, prebrati ga nam je dal g. nadzornik. Iz nemškega izdelka posnamem: priporočilo za razločnost (Deutlichkeit), razumevanje (Auffassung) in posnéma (Nachbildung). Mladini naj se čerte (Linien-system) dobro razložé; — vadi naj se pisava po taktiranju; vsaka poteza z roko pri pisanji naj se razloží; oblike čerk naj bodo celotne (einheitlich), proste, ne težke; velikost čerk enaka; postopa naj se pri pisanji metodično, od znanega, lahkejšega, na neznano, težje; vvod in navod pisnim vajam naj bode vselej: kazanje na tabli; kontrola naj pri nobeni pisni vaji ne izostane, in kdor slabo piše, naj se na to še posebej pripravlja. Pridno naj se ponavlja!

Menim, da je želja opravičena, katero tu javno izrečem: Vprašanja, ki zadevajo praktične predmete ljudske šole, naj bi se že zarad tehničnih izrazov reševale edino le v domačem jeziku, v katerem moremo tudi otroke podučevati. Saj so vendar konference izmed najboljših pripomočkov za daljno učiteljevo izobraženje, in da nam z nemškimi izrazi ni mnogo, ali pa čisto nič pomagano pri otrocih slovenske narodnosti, kdo bi to tajil? S to opazko pa, Bog vé, ne želim kratko malo žaliti koga, ampak povem le to, kar po dolgoletnih skušnjah za dobro in modro spoznam. —

Poročilo gosp. bukvarničnega načelnika Pezdíč-a naznanilo nam je, da je imel odbor to leto za svoje razne potrebsine na razpolaganje 36 gl.; da se je število knjig pomnožilo od 220 na 236, in da jih je nekaj še obljubljenih. Oziroma volitve novega odbora stavi učitelj Levičnik nasvèt, naj dosedanji stan t. j. odbor z načelnikom vred, nespremenjen ostane, kar je bilo tudi po aklamaciji sprejeto.

V stalni odbor so bili po nasvètu g. Knific-a voljeni tudi po aklamaciji gg. Cirman, Krek, Sadar, Bezljaj in Pezdíč. —

Izmed nasvetov omenih treh: naj bi se učit. skupščina vselej sklenila s petjem avstrijsko-narodne cesarske himne; — naj se krajni šolski svèti zave-

žejo, da bi se zanikerni stariši zaradi slabega šolskega obiskovanja njihovih otrok kaznovali; in naj bi se učiteljska konferenca prihodnje leto vëršila kje drugje, a ne vedno le v Kranji. Pervi nasvèt sprejet je bil enoglasno; ostala dva z večino glasov. Za prihodnjo konferenco je določil stalni odbor: Škofjo Loko.

Poslednjič je g. pervosednik povzel še enkrat besedo, izrekel up in želje, da bi se ob letu vsi navzoči pri konferenci zopet vidili; omenil, da upa, ako je bil tačas zaradi nekaterih bolj mlačnih nekoliko strog v besedi, bõdo ti uzroki odpadli. S trikratnim gromovitim slavoklicom na presvitlega vladarja je bila konferenca skončana, in zdajci so vsi navzoči navdušeno zapeli cesarsko himno. —

Po večletni navadi snidili smo se tudi letos v g. D. gostilni k skupnemu obedu. Izverstno priredjene jedi sladilo nam je: iskreno prijateljstvo, serčni razgovori, mnoge napitnice in verlo dobro spevane pesmi. In kaj bi ne? Srečni smo, da nimamo v okrajih, tako zvanih »Zverglerjev«, tedaj tudi nikogar ni, ki bi nam kalil sladki mir. Naj ostane tako tudi v prihodnje!

Potnino nam je takoj izplačal gospod okrajni glavar sam. Hvala!

In zadnje besede mojega letošnjega poročila naj bodo: Naj se suče zemlja v urnem teku okrog solnca, da nam prej zopet zazori prijetni dan prihodnje učiteljske konference; vsem drugim gg. sobratom pa dotlej zakličem: Bog Vas obvaruj!

Rod. Podratitovski.

— **Učitelji kamniškega okraja** so imeli konferencijo dné 6. avgusta v Mengšu. Navzoči so bili razun pomočnih učiteljev oo. frančiškanov, vsi učitelji in učiteljice tega okraja.

Ob $\frac{1}{4}$ ure na 9 se je konferencija pričela. Gospod c. k. deželni šolski nadzornik Rajmund Pirker, ki je s svojim pohodom počastil zbor, naznani, da je gosp. c. k. okrajni šl. nadzornik Janez Sima, vsled bolezni vdeležbe zaderžan, zato prevzame gosp. Fr. Cerar predsedstvo, pozdravi c. k. dežel. šl. nadzornika in učiteljstvo.

Ko zbor izvoli perovodji, poprime besedo g. c. k. dež. šl. nadzornik ter omeni vspehov in opazek o šolstvu na Kranjskem, kar se povečem vjema tudi s šolami tega okraja in opominja k natanjčnemu in vestnemu spisovanju uradnih spisov. Pri posameznih spisih opomni: Zapisnik (Katalog) naj ima razdeljene učence po skupinah in oddelkih. V Tedniku se tvarina kratko pa razločno omeni, ne zadostuje sama beseda n. pr. »proste vaje«, za telovadbo, ali »po Grandauerji«, za risanje. V zapisnik za vloge ni potreba celega dopisa ali ukaza spisati. Zaderžaj dopisa ali ukaza se kratko omeni, in zraven pristavi, da se je ravnati po tem, ali da se vzame na znanje. Dalje omeni inventarja, zapisnika šolske bukvarne in bukev za revne otroke. Gledé šolske bukvarne in spisov za mladino, priporoča deržati se dotičnih ukazov, zlasti opazke, je li učitelj bukve prebral in za priprave spoznal? Učitelj naj pazi, da je šola čedna, da ima učilne pripomočke v dobrem stanu, (Previdni učitelji nimajo učil n. p. prirodopisnih slik i. dr. po šoli razobešenih, marveč le to, kar ob ti uri potrebujejo, ako so stenske table, zemljevidi i. dr. dalj časa v šoli, hitro plesne ali strohne, in krajni šolski svèt bode debelo gledal, ako bode kupoval vsako drugo leto novih učil.) z otroci z bukvami za revne tako ravnajo kakor s ptujim blagom; nerabne je treba c. k. okraj. nadzorniku pokazati o priliki.

Na to pride red na referate učiteljske. Pervi govor je imel g. Fr. Zore »o spisih za mladino«. Omenja pridonosnega branja za umstveno in moralično izrejo, našteva dotične ukaze, kako tako branje ne le mladini ampak tudi odrastlim koristi, ter pridobiva šolstvu prijatelje. Konečno je še priporočal, da

naj bi se vsaka šola zapisala v družbo sv. Mohorja in naročila na »Vrtec«. — (Kar imamo »blizo, ne iščimo drugej in daleč. Vr.)

Za njim govori gđ. Leopoldina Rozman »o gospodinjstvu«. Povdarja potrebo z začetkom tega znanja pričeti v ljudski šoli, da je ženska, vzemši v roke gospodinjstvo, zmožna zaslužek svojega moža prav obračati. Začetek in prvi pogoj gospodinjstva je red, snaga, natančnost in varčnost ter vpleta obravnavo tem čednostim primernih berilnih vaj, kakor: Sloveča gostilnica, Redovnost nas varuje škode. Dalje govori o vsakdanji človeški hrani, kakoršne so: meso, ki ga nam dajo živali, živeče se od biljinstva, potem kruh in žito, zelenjave, gobe, ovočje in uporaba teh reči, voda itd. ter preide na hrano človeku le ogibno potrebno, kakor: vino in pivo, kava in čaj, mleko in pokvarjeno mleko, dišave i. dr. Pripoveduje, kakošno naj bode stanovanje, kuhinje in klet, da ne bomo terpeli na zdravji, in da nam nič pod zlo ne ide. Omeni še obleke, perila in postrežbe bolnikov.

Tretji govor o domovinstvu je govoril g. Anton Javoršek. Omenja najprej važnost zgodovine, ki je v zvezi z veroznanstvom, in nam kaže lepa in ostudna djanja. Vse, kar vidimo iz prejšnjih časov nas opominja na taiste. Dogodbe naše dežele niso v zgodovini osamljene, ampak so zvezane z onimi sosednih dežel in cele države. Našteje nekaj imetnih Kranjcev iz prejšnjih časov in bolj znanih avstrijskih vladarjev, ktere naj si učenci zapomnijo, in poleg tega še, kaj je ta ali on dobrega ali koristnega učinil. Učimo ljubiti mladino svojo domovino in slavno cesarsko rodovino!

Temu poročilu je nasledovala praktična vaja z otroki. G. Javoršek jo je razdelil v razlago in obravnavo berilne vaje z otroki. Pri razlagi je govoril o važnih momentih cesarja Franca I. in vzel za berilni vaji: »Lep izgled« in »Ljubezen do domovine«.

Ko so otroci odšli, se je vnel razgovor in učit. Golmajer trdi, da je treba poprej berilno vajo razlagati in potem še le spraševati. Učit. Ravnikarju so pa otroci preslabo, pretiho brali ne pazivši na ločnice; zatoraj naj učitelj najprej vzorno sam učencem berilno vajo prebere in naj h koncu zahteva pripovedovanje; gosp. c. k. dežel. šl. nadzornik pravi, da se referati, ki jih učitelji pri takih prilikah slišijo, po večem radi pozabijo; zatoraj bi bilo dobro, ko bi dali dobre referate litografirati, da se v vsi celoti ohranijo. Pri tacih spisih, ki imajo poučni namen naj se bolj gleda na obseg, kakor na besedo, kajti sama lepa beseda brez dobrega jedra ne more dati spisu še veljave. Spodbuja učitelje k gorečim razgovorom, ker se ravno tam pojavijo posamezne misli, ki se konečno v splošno mnenje zlijo.

Ko je prvomestnik okr. učit. bukvarne poročal o dohodkih, stroških in darilih; o nakupljenih in nenakupljenih pa naročenih bukev je zbor to opravilo vsem dosedanjim udom izročil še za eno leto in volil mesto izstopivšega gosp. Zajca, gosp. Letnarja.

Tej volitvi je nasledovala volitev stalnega odbora. Slednjič prebere še g. Fr. Zorè predlog, v katerem izreka željo, naj bi stariši, ako svojih otrok redno v šolo ne pošiljajo, zaradi zanikernosti, globo v osmih dneh, ako ne drugače po eksekutivnej poti plačevali. Tu so se pojavili pomisliki in zbor izreče željo, da bi se to zgodilo, ako mogoče, toda obrok osem dni je prekratek. K sklepu spregovori še gosp. prvosednik, zahvali se gospodu c. k. dež. šl. nadzorniku za poučenje o raznih stvareh in za dana vodila, učiteljem poročevalcem pa za njihov trud. S trikratnim »živio«-klicem presvitlemu cesarju se zborovanje konča in navzoči zapojó cesarsko pesem. — Konec ob $\frac{3}{4}$ na 11. uro.

Po končanej konferenciji so šli učitelji in učiteljice k Staretu na vert čakati obeda, ki je bil okusno pripravljen. G. c. k. dež. šl. nadzornik je napil zdravico učiteljstvu kamniškega okraja; njemu jo je pa napil g. Javoršek. Ker smo bili jako židane volje, se ve da tudi petja ni manjkalo. Po obedu smo se pa jeli raztekati na strani, kamor buzola z ostmi kaže, na kraj svojega poklica.

— **Iz Primorja** ima »Slov. Nar.« dvojce dopisov, v katerih učitelj učiteljem prigovarja, naj ustanové učiteljsko društvo, in si osnujejo ali vzderže kak društven časopis. Govoré o časopisu pravi, da ima biti slovenski, »nemški« šolski list nima nobenega pomena pri slovenskih šolah, in »vlada bi imela tudi podpirati slovenski šolski list«. O »Učitelj. Tov.« pa pravi, naj bi bil le šolski list, in potem bi mogel biti organ prihodnjega učiteljskega društva. Odgovor na to je ob kratkem ta-le: Učit. Tov. je obdelaval v prvih letnikih (od l. 1860 začenši) skoraj samo šolske reči, naj le pregleda g. pisatelj perve tečaje. Do l. 1869 je imel tudi še precej naročnikov, ali od l. 1869 čedalje manj. — Zakaj? Pozneje! Naročniki so tudi tožili: Učit. Tovariši otožno poučuje in šolskih razprav ni konca ne kraja, Učit. Tov. mora imeti bolj pisano obleko; metodike se lahko iz knjig učimo. Sedaj pa list pri naša različnih stvari, je pa premalo šolski list. — Čitateljem našega lista je gotovo znana pripovedka: »mlinar in njegov sin« — nam je tudi. (Kon. prih.)

— **C. k. spraševalna komisija za ljudske učitelje.** Predsednik: c. k. deželni šolski nadzornik Raimund Pirker. Namestovalec: ravnatelj c. k. učiteljšč Blaž Horvat. Drugi članovi so: okrajni šl. nadzornik, profesor pl. L. Gariboldi; okrajni šol. nadzornik, profesor Wilhelm Linhart; profesor Wilibald Zupančič; okraj. šl. nadzornik, gimn. profesor M. Wurner; profesor na realki Franc Kremlinger; učitelj na vadbici in okraj. šl. nadzornik Janez Sima; šolski vodja in nadučitelj A. Praprotnik; učitelj godbe, Anton Nedved in učiteljica na vadbici, Mariana Frelich.

— **VII. splošnega učiteljskega zbora** se je bilo vdežilo 1480. Iz Cislajtani je 1454, med temi iz Dunaja in predtergov 896, iz Dolenje Avstrije 281, iz Moravskega 123, iz Šlezije 38, iz Štajarskega 37, iz Českega 31, iz Zgorenje Avstrije 31, iz Koroškega 10, iz Solnograškega 5, iz Kranjskega 1, iz Tirolov 1. — Iz Translajtani je: iz Ogerskega 13, iz Horvaskega, Slavonije in vojaške krajine 4, iz Nemškega in Ruskega 6. Kakor znano, se je zbor potegaval za Sletno šolsko obiskovanje; kakor je bil zbor sestavljen ni čuda, da je tak nasvèt obveljal. Dunajčanje morda radi vidijo, da otroci do 14. leta v šolo hodijo, a po kmetih morajo že otroci pri 10 letih pomagati starišem kruh služiti.

— **Učiteljske skušnje** se začenjajo to jesen v Ljubljani 20. oktobra. Čas za razglašenje je do 14. oktobra; na vloge pozneje došle se ne bodo ozirali. Taksa je 8 gl. za ljudske, a 10 gl. za meščanske šole.

— **Metelkova darila** ljudskim učiteljem. — Prošnje se oddajajo pòtem okrajnih šolskih oblasti dež. šl. svètu do **30. septembra t. l.**

— **Šole**, srednje in ljudske, se začenjajo 16. t. m. Danes 15. t. m. se izprašujejo učenci, ki so se oglasili za srednje šole (pismo) in naslednje dni ustmeno. — Čas, ob katerem se bodo spraševali, ki so se oglasili za **učiteljische**, se bode pozneje naznanil. V pripravljavni tečaj sicer jemljejo, učence izstopivše iz ljudskih šol, a kmalu začnejo rešetati, in pleve odpadejo. Stariši ne vedo kam z otroki, naj bi raje prej premislili in preudarili, da za nastopnega učitelja tak ni, ki za silo doverši 4. ali če tudi 5. razred ljudskih šol.

Sklep računa

društva v podporo ljudskih šol in učiteljev,

od dne 26. septembra 1878

Verst. štev.	Koliko	D o h o d k i	Po- samezno		Skupaj	
			gld.	kr.	gld.	kr.
1		Ostanek pretečenega leta 1878	..	..	110	55
		Doneski:				
		a) ljudskih šol, in sicer:				
2	13	lj. š. po 1.— gl. = 13.— gl.	59	65		
3	1	" " " 1.50 " = 1.50 "	30	—		
4	1	" " " 1.75 " = 1.75 "	5	34		
5	6	" " " 2.— " = 12.— "	6	—		
6	1	" " " 2.30 " = 2.30 "	12	80		
7	1	" " " 2.93 " = 2.93 "	8	—		
8	3	" " " 3.— " = 9.— "	10	—		
9	1	" " " 3.77 " = 3.77 "	16	—		
10	1	" " " 4.— " = 4.— "	40	—		
11	2	" " " 4.70 " = 9.40 "	50	—		
		Znesek . 59.65 gl.	26	41		
	48	ljudskih šol je toraj vplačalo	..	..	264	20
		b) učiteljev po 1.— gl.	23	—		
22	23	" " " 1.50 "	3	—		
23	2	" " " 1.84 "	1	84		
24	1	" " " 2.— "	20	—		
25	10	" " " 2.20 "	4	40		
26	2	" " " 2.40 "	7	20		
27	3	" " " 3.— "	12	—		
28	4	" " " 3.32 "	3	32		
29	1	" " " 5.— "	15	—		
30	3	" " " 5.54 "	5	54		
31	1	" " "				
	50	učiteljev je vplačalo skupaj	..	..	95	30
32	7	dobrotnikov je darovalo	37	67		
33		Slavna hranilnica ljubljanska	100	—		
34		" banka „Slavija“	100	—		
35		Nabiralne skrinjice	7	98	245	65
36		5% obresti od naloženih 170 gl. ustanovnine	..	..	8	50
a		Vsota dohodkov	..	..	724	20
b		Ako se odbijejo troški one strani	..	..	613	96
c		Ostane gotovine za prihodnje leto	..	..	110	24
		Verhu tega je naložene ustanovnine:				
d		od 7 ustanovnikov po 20 gl.	140	—		
e		" 3 " " 10 "	30	—		
		od 10 ustanovnikov skupaj	..	..	170	—
f		Pri sklepu računa ima toraj „Narodna šola“ pre- moženja v gotovini	..	..	280	24

„Narodne šole“,

s sedežem v Ljubljani, za opravilno dobo

do dne 25. septembra 1879.

Verst. štev.	Koliko	T r o š k i	gld.	kr.
1	327	knjig šolskih, pripomočnih in drugih	74	59
2	74	snopkov čertalnikov	12	98
3	99	škatljic jeklenih peres	26	30
4	78	tucatov raznih prožnih in kamnitih tablic	60	12
5	14600	zvezkov za pisanje in računstvo	127	88
6	1450	pikčastih risank	36	30
7	204	tucatov peresnikov	6	63
8	195	„ raznih svinčnikov	14	64
9	4	rizme pivnega papirja	5	92
10		Fizikalna učila	35	39
11		Učila in priprava za risanje	23	78
12		Učila za številjenje (stroji — bralno-računski)	42	36
13		Zemljepisna učila (zemljevidi in globusi)	113	45
14		Razne naročene šolske potrebščine	12	39
15		Šolske tiskovine	3	20
16		Razpošiljanje in poština	12	40
17		Dopisnina in uradne potrebe	5	63
Vsota troškov .			613	96
Od teh troškov je dobilo:				
a	48	ljudskih šol za 264.20 gl. vložnine povernila v blagu	358	87
b	50	učiteljev za 95.30 gl. vložnine povernila v blagu . .	177	55
c	8	ljudskih šol brez vložnine je dobilo blaga v dar za	53	29
d	106	deležnikov skupaj	589	71
e		Ako se troški za razpošiljanje in uradne potrebe (vrst. štev. 16 in 17) prištejejo	18	3
f		stane tedaj „Narodno šolo“ vse razposlano blago .	607	74
g		Z ostalim šolskim blagom vrednim	6	22
h		znašajo vsi troški „Narodne šole“	613	96

V Ljubljani, dne 15. septembra 1879.

F. Stegnar,
predsednik.

M. Močnik,
tajnik in blagajnik.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. V šolskem okraji Rudolfovem: V Gornji Sušici pri Toplicah, učit. služba, l. p. 400 gl. in stanovanje. Prošnje do 20. septembra pri c. k. šl. svetu v Rudolfovem. — Na 2razredni šoli v Čermošnicah, služba I. učitelja, l. p. 500 gl. in stanovanje. Prošnje do 25. septembra c. k. šl. svetu v Rudolfovem.

V šolskem okraji Logaškem. Na novi šoli v Rotah, učit. služba, 400 gl. in stanovanje. Prošnje do 5. septembra c. k. šl. svetu v Logatcu.

V šolskem okraji Kerškem: V Mokronogu, nadučiteljska služba, l. p. 500 gl., 75 gl. opravilne doklade in 80 gl. za stanovanje. Prošnje c. k. okraj. šl. svetu v Kerškem do 10. septembra. — V Kerškem, na 4razredni lj. šoli, služba nadučitelja, l. p. 600 gl. in stanovanje s 3. sobami. Prošnje do 20. septembra pri c. k. okrajnem šl. svetu v Kerškem.

V šolskem okraji Kočevskem: Na 4razrednici v Ribnici, III. učiteljska služba, l. p. 500 gl.; na 3razrednici v Lašičah, II. učit. služba, l. p. 500 gl. Prošnje do 20. septembra pri c. k. okraj. šl. svetu Kočevskem.

V šolskem okraji Kranjskem: Na novi enorazredni ljudski šoli v Besenci z letno plačo 400 gl. in naturalnim stanovanjem. Prošnje s šolskimi spričali do 11. oktobra t. l. pri c. k. okrajnem šolskem svetu v Kranju.

V šolskem okraji okolice Ljubljanske. Na 1razrednici pri sv. Petru v Ljubljani, učit. služba, l. p. 500 gl. in stanovanje. Prošnje c. k. okrajn. šl. svetu okolice Ljubljanske do 24. septembra t. l.

V šolskem okraji Radovljiskem. Na 4razrednici v Radovljici, služba 3. učitelja, l. p. 450 gl., brez stanovanja. Prošnje c. k. okraj. šl. svetu v Radovljici do 25. septembra t. l.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. V pokoj se devljeta gg.: Leopold Cvek, učitelj pri sv. Petru v Ljubljani in Janez Juvanc, učitelj v Logatcu. G. Gaspar Gašperin gre iz Kerškega v Rateče, in g. Fr. Lunder iz Rateč na Rako. G. Viktor Šetina, zač. v Kočevji, v Mahrenberg na Štajarsko, g. Franc Skubec, na steklarni šoli pri Kočevji, v Reko kočevsko (Rieg), a v steklarno šolo pride g. Jožef Janovski iz Waldherr. zavoda. G. Janez Levec, poprej v Waldherr. zavodu je učitelj v Murau na Štajarskem. G. g. France Praprotnik iz Ježice in Anton Žibert iz Preske sta za službi menjala. — Na deški šoli v Ribnici ostanete zač. učitelji gđeni.: Marija Stuhly in Ana Kaiser, na deški; Klotilde Golf in Terezija Bahovec, na deklški. Začasno se umeščajo g. g.: Jakob Osterman, v Getenico, Paul Borštnik, poprej v Reki, v Spodnji Log, Jožef Petrič iz Sodražice v Polom, Jakob Lorgier, pri sv. Jakobu na Savi, na Rob; sprašana učit. kandidat, g. g. Robert Erblisch v Kočevje in Janez Vresitz v Banjaloko; spraš. učit. kand. gđeni.: Johana Arko v Sodražico in Franciška Zemme v Lašice. — V dekl. sirotišnici v Ljubljani podučuje spraš. učiteljica Marija Verbek, sestra družbe sv. Vincenta Pavljanskega. — Na evangelijsko šolo v Ljubljani pride g. M. Glaser in za učiteljico (brez plače) gđc. Melanija Jagodic.